

BALOLDALI FOKOZATVÁLTÁS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN ÉS EURÓPÁBAN

New Yorktól Berlinig ugyanaz a dinamika érvényesül: a kiüresedő balközépet nem kívülről, hanem belülről, a saját bázisa felől váltja le egy radikálisabb – nem ritkán iszlamista – baloldal. Miközben a technokrata centrum elleni lázadás fő haszonélvezője szerte Nyugaton egyelőre a populisták jobboldal, a baloldali térfélen is eldől valami – az, hogy milyen baloldal öröklje a hanyatló szociáldemokrácia helyét.

Forrás: Timothy A. Clary/AFP

Az Egyesült Államokban az egyik friss, nagy port kavarázó példa arra, hogy egy radikális baloldali politikus sikeresen szálljon szembe a Demokrata Párt hagyományos szárnyával, Zohran Mamdani volt. New York 2025 novemberében megválasztott polgármestere a Demokrata Párt magát demokratikus szocialistaként meghatározó balszárnyának új arca. A 34 éves, ugandai

születésű, muszlim vallású és hangsúlyosan palesztinpárti politikus tavaly maga is egy hagyományos demokrata jelölt legyőzésével robbant be a városvezetésbe.

A 2026. június 23-i New York-i demokrata [előválasztáson](#) Zohran Mamdani által támogatott mindhárom jelölt győzött, és így megszerezték a párt jelölését a november 3-i félidős választásokra. Brad Lander a hivatalban lévő Dan Goldmant győzte le a 10. választókerületben, Darializa Avila Chevalier pedig a komolyabb meglepetést hozta: az öt ciklust háta mögött tudó – a Kongresszusi Spanyol Frakciót (*Congressional Hispanic Caucus*) is vezető – Adriano Espaillatot váltja a 13. kerületben. A 7. kerületben a visszavonuló Nydia Velázquez helyéért való versenyben Claire Valdez emelkedett ki győztesként mintegy 20 [százalékponttal megelőzve](#) a pártapparátushoz igazodó Antonio Reynosót. A három képviselőházi győzelem mellett a Mamdanihoz köthető jelöltek hat helyet is megnyertek a New York állami törvényhozásban. A jelölteket Mamdani mellett az Amerikai Demokratikus Szocialisták (*Democratic Socialists of America, DSA*) támogatta, és mozgósított mellettük. A DSA a Demokrata Párttal párhuzamos, és annak balszárnyát támogató szocialista mozgalom. Az előválasztások legnagyobb vesztese ugyanakkor Hakeem Jeffries – a demokraták képviselőházi frakcióvezetője –, hiszen nem tudta sikerre vezetni az előválasztáson a párt által támogatott jelölteket.

hírtáza 2026. június 23-án.

Lényeges a módszer, amellyel Mamdaniék szerveződnek, mivel nem új pártot alapítottak, hanem az „*anti-establishment*” protesthangulatot kihasználva a Demokrata Pártot foglalják el belülről – megkerülve Jeffries vagy Chuck Schumer mérsékeltebb pártvezetők iránymutatását. A hagyományos demokrata hatalmi elitet nem csupán a politikai jobboldal győzi le, hanem a saját választói bázisa váltja le a saját terepén, generációs és identitásalapú mobilizációval.

Ahogy a mondás tartja, ha Amerika tüsszent egyet, Európa tüdőgyulladást kap, és valóban – ez az a folyamat, amely eltérő intézményi keretek között, de hasonló logika szerint az európai baloldalon is zajlik.

Forrás: Getty Images

Az európai kép első ránézésre egyértelmű: a technokrata kormányzás elleni lázadás egyelőre többségében a jobboldalnak kedvez. Nagy-Britanniában a 2026. május 7-i [önkormányzati választások](#) katasztrofálisnak bizonyultak a Munkáspárt számára. 1498 tanácsosi mandátumot és nagyjából 40 helyi tanácsot veszített, a BBC becsült országos eredménye szerint a 2024-es 34 százalékról 17 százalékra esett vissza. Mindennek az eredménye pedig Keir Starmer

lemondása. A populista Reform UK 27–30 százalékkal stabilan [vezet](#). Franciaországban a macroni „radikális közép” sorozatos kormányválságokba fulladt. Michel Barnier és François Bayrou után jelenleg Sébastien Lecornu tölti be a miniszterelnöki posztot. A 2027-es elnökválasztás első fordulóját a Nemzeti Tömörülés (RN) jelöltje, Jordan Bardella mintegy 30-35 százalékos [támogatottsággal](#) favoritként várja. Németországban a CDU/CSU–SPD nagykoalíció és Friedrich Merz német kancellár támogatottsága történelmi mélységet ért el. A Forsa [felmérése](#) szerint a válaszadók mindössze 13 százaléka elégedett a kancellárral, és az Alternatíva Németországért (AfD) 26-28 százalékos [vezetésének](#) az árnyékában kénytelen kormányozni erőtlenül.

A technokrata centrum tehát vákuumot hagy maga után, és bár ennek fő haszonélvezője ma még a jobboldal, a keletkező űr betöltéséért a baloldal radikális szárnyán is heves küzdelem folyik. A belharc fő kérdése modellválasztás: arról szól, milyen baloldal töltse be a kiüresedett balközép politikai elit helyét.

Forrás: Finnbarr Webster / Getty Images

Nagy-Britanniában a Munkáspárton belüli – Jeremy Corbyn nevével fémjelzett – radikális kísérlet kifulladásra kényszerült, a Zöldek vették át a kezdeményezést. Az új vezetőjük, [Zack Polanski](#) nyíltan a Munkáspárt leváltását hirdeti: „ököpopulista” programja a megélhetési válságot, a vagyonadót és a Gázai övezet ügyét állítja előtérbe, és kifejezetten a Munkáspárt csalódott balszárnyát, valamint a muszlim választókat célozza. A februári Gorton and Denton-i időközi választáson a zöld jelölt egy közel egy évszázada munkáspárti kézben lévő körzetet [hódította](#) el, a Reformot és a Munkáspártot is megelőzve, a párttagság azóta 220 ezer fölé, a kiindulási pont háromszorosára nőtt.

Franciaországban a 2024-es választásokra összekovácsolt baloldali szövetség (Nouveau Front Populaire) [szétesett](#): a Szocialista Párt (PS) és Jean-Luc Mélenchon Engedetlen Franciaországa (*La France Insoumise* – LFI) ma már lényegében szóba sem áll egymással. Az LFI a 2026-os önkormányzati választáson először indult jórészt egyedül, és olyan bevándorló háttérű, munkásosztályi településeket nyert meg, mint a Párizs melletti Saint-Denis vagy az észak-francia Roubaix, ezzel territoriális bázist építve a 2027-es elnökválasztásra. [Mélenchon](#) csak 16 százalékon áll, és a mérsékelt baloldalon erősödő „stop-Mélenchon” hangulat élesen mutatja a

dilemmát.

Forrás: AFP

Németországban a Szociáldemokrata Párt hanyatlásával több politikai erő is bejelentkezett a baloldali vákuum betöltésére. Az SPD támogatása a legutóbbi szövetségi választáson 2021-hez képest 11,9 millióról 8,1 millióra esett vissza, és e leszakadó bázisért a baloldalon három szereplő szállt versenybe. Az egyértelmű [győztes a Die Linke lett](#): a párt a 2025. februári szövetségi választáson közel megduplázta szavazatszámát (a 2021-es mintegy 2,3 millióról nagyjából 4,4 millióra), és nemcsak az SPD-től hódított (560 000 szavazó), hanem a Zöldektől is (700 000). A harmadik párt – a Sahra Wagenknecht Die Linkéből történő kiválása után, 2024-ben alakult, „balkonzervatívnek” nevezett BSW – a szuverenista-szociális irányt képviselte (baloldali gazdaságpolitikával, a bevándorlás elutasításával, egy nemzeti keretben mozogva), ám 2,5 millió szavazatával éppen az 5 százalékos küszöb alatt maradt, és kizorult a Bundestagból.

A politikai patkó bal oldalán két jövőkép rajzolódik ki. Az egyik a Németországban csírázó, azonban eddig még kevés sikert hozó szuverenista-szociális modell, Wagenknecht. A megközelítés ideológiailag koherens, mert a klasszikus munkásszavazót célozza, de egyelőre a parlamenten kívülről.

Forrás: ALAMY

A másik az identitásalapú, posztmodern modell, amelyet Franciaországban a LFI, a tengerentúlon a Mamdani-féle vonal, Németországban pedig a Die Linke képvisel. Ideológiai magját egy sajátos elegy adja: a klasszikus, osztályalapú gazdasági baloldaliság visszatérése keveredik egy újabb keletű identitáspolitikai kerettel. Utóbbi a társadalmat elnyomó és elnyomott csoportok hálózataként írja le, a nyugati többségi társadalmat pedig „rendszerként” azonosítja és közös ellenségként jelöli ki. Ebből a kettősségből vezethető le a modell három jellegzetes vonása: a gazdasági radikalizmus (vagyonadó, államosítás), a harmadik világ felé megnyilvánuló erős szolidaritás, mindenekelőtt a hangsúlyos palesztinpárti, sőt nyíltan Izrael-ellenes pozíció, valamint a kisebbségi és bevándorló közösségek identitáson keresztüli mozgósítása. A két logika nem mindig fér össze: a gazdasági baloldaliság univerzális, osztály-, nem pedig származásalapú szempontból közelíti meg a társadalmi problémákat. Az identitáspolitika viszont épp a csoport-hovatartozást teszi a politika tengelyévé.

Forrás: Alex McBride/Getty Images

A posztmodern modell belsőleg inkoherens, ugyanakkor turbulens és energikus. Ellentmondásos, mert egyszerre próbálja összefogni a szekuláris-progresszív aktivistákat, akik támogatják az „LMBTQ”-jogokat, a gendertanokat és az abortuszt, valamint a szociálisan konzervatív, vallásos, jellemzően muszlim háttérű bevándorló szavazótömböt, amely sok kérdésben épp ellentétesen gondolkodik. A választó szintjén ez valódi feszültség, de politikai aktor szintjén szavazatmaximalizáló tényező. A két blokkot ugyanis nem értékközösség tartja össze, hanem a közös ellenség: a kapitalizmus és Izrael. Ez az a kötőanyag, amely 2024–2026 között a nyugati radikális baloldal egészét új energiával töltötte fel, az utcai mozgalmaktól a választási kampányokig. Az ideológiai feszültséget úgy oldja fel, hogy a bázisát alkotó mindkét csoportot ugyanannak az elnyomásnak az áldozataként definiálja, így a „*Queers for Palestine*”-paradoxon feloldódik egy absztraktabb szinten.

Az egyik fontos felismerés, hogy ennek az új baloldali blokknak a fő gyengesége a saját belső szerkezete. A koalíciót nem értékközösség, hanem egy közös ellenségkép tartja egyben. A posztmodern progresszív és muszlim vallásos-konzervatív szavazók számos kérdésben kibékíthetetlenül szemben áll egymással. A jobboldal stratégiai érdeke, hogy láthatóvá tegye a blokkon belüli ellentmondásokat, és napirenden tartson olyan témákat, ahol a posztmodern koalíció két szárnya kénytelen állást foglalni egymással szemben. Hosszabb távon ez csökkentheti a radikális baloldal hatalomkoncentrációs esélyét. Egy koalíció, amely csak addig egységes, amíg a belső ellentmondásai rejtve maradnak, nem tud tartós, kormányzóképes többséget építeni.